

WLASSICS GYULA-DÍJ

Győri Lajos

1954-ben született Szentesen. Csongrádon, majd Budapesten járt középiskolába, a Varga Katalin Gimnáziumban érettségizett (1974). Ugyanebben az évben – párhuzamos iskolalátogatás eredményeként – letette a fényképész szakmunkásvizgát. A Bálint György Újságíró Akadémián sajtóinformatikus szakon végzett (1987.). - Fényképész szaktanár és szakoktató Budapesten, az 5. sz. Szakmunkásképző Intézetben (1974-1978); a Fotó c. lap munkatársa (1978-1981.); a Portré c. fényképészeti, üzemi lap szerkesztője a Fővárosi Fotó Vállalatnál (1981-1985.); az Iparos Újság munkatársa (1985-1995.); a Magyar Művelődési Intézet fotográfiai, fotóművészeti szaktanácsadója (1991-től). A Fotósélet (1991-től) és a Magyar Fényképész (1993-tól) hírlevél alapítója, szerkesztője és kiadója; az újraindult Fotó című lap (1993-1995.), majd a Fotográfia (1995-1997.), később a Fotópiac (1998-2001.) és a Fotómozaik (2001-2004.) szakírója. Önálló kiadói és fotó-műkereskedői vállalkozást indított (1991.) amely átalakult családi vállalkozássá (1995-ben) Fotóügynökség Kft. néven. Ezen belül működik a Privát Fotó Galéria, amely magyar és külföldi, kortárs és régi fotóművészeti alkotásokat forgalmaz. Létrehozta a Ki kicsoda a magyar fotográfiában c. életrajzi lexikon adattárát (1978.), amelyet a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtára működtet (1989-től). A fotográfia történetének kutatásával és tárgyi emlékeinek gyűjtésével 1974 óta foglalkozik. Gyűjteményében 300.000 fénykép és fényképészeti szakirodalmi kiadvány található. Írásait publikálta – a szaklapokon kívül – a Múzsák Múzeumi Magazinban (1985-1992.), a KÁPÉ (1992-1994.), a Rajztanítás (1985-1989.), a Vizuális Kultúra (1998-tól), a Műértő (1999-től) c. lapokban. Megalapította a tehetségkutatással, fotóoktatással, a diákok fotóművészeti kiállításainak rendezésével foglalkozó Fényképezés és Vizuális Nevelés Szolgálatában Alapítványt (1990.). Tagja a Magyar Újságírók Országos Szövetségének (1978-tól), alapító tagja a Magyar Fényképész Ipartestületnek (1990.). A Magyar Fotóművészeti Allotócsoporthoz Országos Szövetségének elnöke 1999-től; és ugyancsak alapító tagja és elnöke a Magyar Fotóművészek Világszövetségének

(2002-től). A Fotóművészeti Nyári Egyetemek művészeti vezetője (1999-től), a millenniumi ország-fényképezési akció szervezője és irányítója (2001. aug.20.); 2003-ban kezdeményezője a Magyar Fotográfia Napja (augusztus 29.) megünneplésének, az országos rendezvénysorozat programjának szerkesztője.

A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus fotóművészeti szakreferense.

Fő művei: A Fotó c. lap bibliográfiája 1954-1978. (Bp., 1978.); Cikkgyűjtemény a fotósakkör-vezetők képzéséhez (Bp., 1981.); Fotóiskola kezdőknek és haladóknak (Bp., 1981.); Filmek és felvételi segédeszközök (Bp., 1981.); Akt-mappa (Bp., 1982., 1984.); Első felvételeim (társ szerző: Baricz Katalin, Bp., 1982.); Felvételi trükkök és képmódosító eljárások (Bp., 1983.); A Portré c. lap repertórium (Bp., 1984.); Fényképészeti bibliográfia (társ szerző: Balogh Ferenc, Bp., 1986.); Modern Magyar Fényképezők. Seiden Gusztáv (Bp., 1988.); Vég nélküli képek – körkép a körképről (Bp., 1989.); Mi mennyit ér a fotó-régiségek piacán? (Bp., 1992.); Fotótörténeti cikkgyűjtemény (Bp., 1992.); Ki kicsoda a magyar fotóséletben? (Bp., 1993., 1995.); Magyar fotográfiai évkönyv és adattár (Bp., 1998., 1999., 2000., 2001., 2002.); Magyar fotográfiai név- és címtár (Bp., 2000.); Fényképészeti, fotótechnikai, fotóművészeti, fotótörténeti szakirodalom (Bp., 2001.); Utazás a világ körül (Bp., 2001., 2002., 2003., 2004., 2005., 2006., 2007.); Magyarország egy napja – millenniumi körkép (Bp., 2001.); A Balaton ősztől tavaszig (Bp., 2002.); Foto-Homo Sapiens (Bp., 2004.); A FIAP 27. Fekete-fehér Biennáléja (Bp., 2004.); Fotóillusztrációk József Attila verseihez (Bp., 2005.); Virágcsokor nőnapra (Bp., 2005.); Pécs, Baranya – fotóimpressziók (Bp., 2005.); Fotó Hungarikum (Bp., 2006., 2007.); Fotóművészeti Nyári Egyetem – Sopron (Bp., 2006.); Nemzetiségek képekben (Bp. 2006.); Fotópoézis (Bp., 2006.); 1956 emlékére (Bp., 2006.); Mindennapi kenyerünk (2007.); Kortárs magyar fotóművészet (2007.); A kortárs magyar fotográfia fiatal tehetségei (2007.); Szeretünk Erdély (2007.).

PILLANATKÉPEK GYŐRI LAJOSRÓL

Erdélyben, Kolozsvárott készültem vele riportot készíteni – miközben Budapesten, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus épületében két szobával arrébb ül tölem, s több mint tíz éve dolgozunk együtt – annak kapcsán, hogy augusztusban *Wlassics Gyula-díjat* kapott. Mondanom sem kell, hogy ott sem jött össze a beszélgetés – vagy a programok miatt, vagy Lajos kóborolt el valamerre a fotómasinájával. Maradt tehát egy reggel, itt, Budapesten, a megszokott környezetünkben.

Mivel ő mindig hajnalos – hat órakor rendszerint már bent van, s mielőtt feléled a világ, már intézi a fotográfusok dolgait – jó korán bejöttem. De nem lehetett elég korán: kevéssel nyolc után már többször megszakították beszélgetésünket a telefonálók, s személyesen is többen keresték. Szaggatottá is vált

hát ez a furcsa beszélgetés, amelynek töredezett másfél órája alatt többet tudtam meg róla, mint az elmúlt évtizedben – mégsem eleget. Valószínűleg bennem van a hiba. Munkakapcsolatunk kezdeti időszakában sokszor összeszikkasztunk, bár belőlem csekken az emléket eltörölte a tisztelet, amelyet a munkája vált ki belőlem. Nem ismerem a magánembert (még most sem), de munkatársként precíz, pontos, megbízható, önálló. Talán van némi érdekesség a felszólalásaiban, főként, ha igaztalannak vélt dolgokat sérelmez; van néhány vesszőparipája – amelyek védelmében nem feltétlenül diplomáciai erényeket csillogtat. Sokat dolgozik, olyan ember, akinck a hobbija és a munkája, a hivatása és önként vállalt feladata egyaránt a magyarországi fotó-kulturális élet fellendítése. Ennek érdekében ír, utazik, szervez, fotografál, üzletel – él.

– *Tíz éve dolgozunk együtt* – kezdem a beszélgetést.
 – Több az, de egészen pontosan nem is tudom... – mondja ő.
 – *Én '95. január elsejétől vagyok itt...*
 – Hát én is 95-től, ha nem is mindjárt főállásban, de mel-
 lékállásban, és már előtte is jártam ide, még az előző munkahelyemről...
 – *Ki hívott ide téged?*
 – Angyal Mária...
 – *Honnan ismerted?*
 – Már régóta kötődtem a Népművelési Intézethez, konkrétan Réti Pálhoz, Pali bácsihoz, aki a fotográfia területét gondozta, 1961-től... Persze az én kapcsolatam nem ilyen régi vele. Ha jól emlékszem, 1978-tól vagyok kapcsolatban az intézettel, azon belül Réti Pállal. Innen ismerem Angyal Máriát is.
 – *És mióta fotózol?*
 – Az általános iskola felső tagozata óta...
 – *Szóval, már apró gyermekkorodban... Kitől kaptad az indítást?*
 – Volt az általános iskolámban fotószakkör, meghirdették év elején, nekem tetszett, bár akkor még nem tudtam pontosan, mi is az, de beiratkoztam...
 – *Milyen gyerek voltál, jó tanuló – rossz tanuló, jó gyerek – rossz gyerek?*
 – Jó tanuló rossz gyerek...
 – *Ez miben mutatkozott meg?*
 – Mindent kipróbáltam, amit lehetett. Ha az iskolai dolgokban az ember jól halad, mert megjegyzi, amit az iskolában hallott, akkor kevesebbet kell otthon tanulni. A szabadidő több, miközben ez a jegyeim nem látszik... Vagyis bármit lehet csinálni. Valójában, azt hiszem csavargással, barátkozással telt az idő.
 – *Pecáztál? Csongrád vízparti város...*
 – Ez tény, a Körös-toroknál kajakoztunk, csónakáztunk, egész nyarakat töltöttünk ott, s aztán volt zene meg minden.
 – *Rockzenekar, próbálkozás?*
 – Persze, azon mindenki átesett akkoriban.
 – *Verset is írtál?*
 – Azt nem.
 – *Testvéred van?*
 – Kettő.
 – *Fiú, lány? Kisebbek, nagyobbak?*
 – Fiú, lány, nagyobbak.
 – *Tőszavakban fogalmazol. A szüleid mivel foglalkoztak?*
 – Anyukám iparos volt, fehérneműt készített, apu pedig főkönyvelő...
 – *Élnek még?*
 – Nem, elmentek már.
 – *Mikor nősültél?*
 – Jó nagyot ugrottunk: 1975-ben...
 – *Most ugyanis arra vagyok kíváncsi, milyen a jelenlegi családod?*
 – Egy fiú, egy lány meg egy feleség...
 – *A feleséged pedagógus, ha jól tudom...*
 – Igen, pedagógus...
 – *A gyerekeid mivel foglalkoznak?*
 – A lányom tanítónő, angol szakot végzett és kisgyerekeket, alsó tagozatosokat tanít angolra. Kint volt két évig Oxfordban dolgozni, tanított ott is – először asszisztensként, majd önállóan kapott tanítási lehetőséget. Megtalálta a maga útját. A fiam szabadabb életet él, ahogyan én is az ő korában, és nem nagyon hajlandó elfogadni a köztársasági... Különböző reklám-aján-

déltárgyakat tervez és készít vagy készített, természetes anyagokból...

– *Ez valamiféle kézügyességnek a következménye?*
 – Inkább vizuális fantázia, szerintem...
 – *Fejlesztetted a vizuális fantáziájukat?*
 – Csak annyiban, hogy mindig is látták; fényképek között élek, számomra ez fontos dolog az életemben; de direkt módon nem...
 – *Megismerkedésünk idején újságíró voltál. Ha jól emlékszem, az Iparos Újságnál...*
 – Amikor a fényképezést tanulni kezdtem, azt láttam, hogy viszonylag kevés információ jelenik meg a fotózásról, illetve azok túlságosan is irányítottak. 1978-ban mentem el a Fotó című újsághoz újságíró gyakornoknak, majd ott ragadtam újságírónak 4 évre. Utána egy fotós céghez – a Főfotóhoz – mentem, hogy üzemi lapot csináljak. Ez számomra nagyon nagy előrelépés volt, már egyedül dolgozhattam, és az volt a lapban, amit én akartam. Utána kerültem az Iparos Újsághoz. Ez azért vonzott, mert szép számban vannak fényképész iparosok, akikről ott írni lehetett. De valójában más mesterségekről is sokat írtam, fényképeztem. Megismertem a különféle vállalkozások belső világát, működési mechanizmusát, de mindezekben belül különösen a fotográfusi vállalkozói létre figyeltem... Sok utazással járt ez a munka, sok ismerkedési lehetőséggel, kapcsolatteremtéssel.
 – *És máris kialakult egy háló, amelyet később remekül tudtál használni...*
 – Szó szerint... A Fotó újságnál hasonlóképpen sok szakmai kapcsolat alakult ki a fotós alkotóközösségekkel, de az üzemi lapos korszakban már nem. Az a fővároshoz kötődött, ritkábban adódott utazási lehetőség, legalábbis vállalati szinten. Ettől függetlenül magánemberként sokat utaztam akkor is... Mert a kiállítások többsége nem Pesten volt és van, hanem ország-szerte sokfelé...
 – *Kiállítottál te is akkoriban, vagy csak jártál a kiállításokra?*
 – Nem, én nem állítottam ki, diákkoromban szerepeltem néhány kiállításon.
 Szakíróként gyakran kértek fel a tárlatok megnyitására, de a személyes érdeklődés is sok helyre elvitt. Más kiállításokról pedig írni akartam.
 – *Számomra meglepő, hogy miközben a fotósok többsége „analfabéta”, már ami az íráskészséget illeti, te újságíróként is dolgozol, ezek szerint kivételes vagy ebben. Abban is, hogy nem mutatod meg a képeidet. Igaz, a múltkor jó választ kaptam erre tőled: most funkcióban vagy, és nem szeretnéd ezt a feladatot az alkotással összekeverni. Nincs benned a vágy: megmutatni magadat?*
 – Én sokféleképpen megmutatom magamat. Nagyon sok olyan fórum van, olyan lehetőség, ahol többen megismerhetik a gondolataimat... Hogy a képi világomat nem túl sokan ismerik, annak tényleg az az oka, hogy van egy munkahelyem, ahol sok embernek kell fotográfiai tanácsokat adni. És az nem vezetne jóra, ha az ember a saját példáit mutatja fel. Azt hinnék, hogy ez az etalon; de nem az, ez is csak egy a sok lehetőség közül. Ugyanez a helyzet két másik olyan társadalmi szervezettel kapcsolatban, ahol tevékenykedem. Ha én önálló vagy akár társas kiállítást szerveznék magamnak, az előbb-utóbb visszautnám. Azt mondanák, persze, azért van itt, hogy a saját dolgait menedzselje... Úgy vélem, ezt mindenképpen ki kell zárni.
 – *Ez azt is jelenti, hogy kerülöd a konfrontációkat?*
 – Szó nincs róla. Minden értelmes konfrontációt vállallok.

KÖZMŰVELŐDÉSI STRATÉGIA

Mindenütt képviselem a meggyőződésemet szakmai kérdésekben, de a saját alkotói vágyamat vagy gondolataimat semmilyen tekintetben sem akarom másokra erőltetni, sem példaként állítani eléjük.

– Milyen fotográfusnak tartod magad mint zsűri: jónak, közepesnek, izgalmasnak, unalmasnak?

– Én jó zsűritagnak tartom magam, aki tud értékítéletet mondani az eléje került fotográfiákról. Szerintem ezt az tudja megtenni, akinek már kialakult egyfajta képi anyanyelve, amit az évek során elsajátított. Hogy mi mitől működik, mitől válik érdekessé, mássá? Erre keressük a választ, merthogy ezek a legalapvetőbb dolgok. És miért ne alkalmazná ezt a saját munkájában, aki ezt tudja? Tehát az lehet a helyes válasz: jó fotográfus vagyok önmagamhoz képest. Ha tudni akarod, szeretem a saját képeimet, nagyon is gyakran veszem kézbe, nagyon is gyakran nézem meg újra és újra őket.

– De majd eljő az idő, tudom, ötven év múlva... – ezen viccelődünk Erdélyben –, amikor majd megnézheti más is... No, hagyjuk. Ha lehunynád a szemed, és megalkothatnád most életed nagy fotóját, meg tudnád mondani, mi lenne a témája?

– Nem.

– A valóságból indulsz ki, valami megragad, vagy van egy ideád arról, hogy milyennek kellene lenni egy fotónak...?

– Minden kép más. Nem tudnék egy ilyen ideát megfogalmazni. Aki alkot, az így is, úgy is létrehozza a művet, akkor is, ha az a nem illik bele a mások által róla kialakított elképzelésbe. Mindenki a saját alkotói világában él. Tehát nincs ilyen definícióm magamra vagy a megszületendő képeimre. Azt hiszem, mindenféle van és bármilyen lehet még.

– Szó volt arról, hogy társadalmi szervezetek irányítója vagy. Mindig közösségi ember voltál? Ez a közösség iránti elkötelezettséget feltételez...

– Én mindig közösségekben éltem.

– Mikor kerültél fel Pestre?

– 1971 őszen iratkoztam be a fényképész iskolába.

– Albérlet?

– Kollégium, aztán albérlet.

– Hol tanultál?

– Az első évet tanműhelyben töltöttem, akkor úgy hívták, hogy 6-os számú szakmunkásképző intézet, a Práter utcában, aztán egy újabb évet a Fényszövnél, ahol Jung Zseni volt a mesterem... És abban a műteremben dolgozhattam, ahol korábban Angelo mester tanította a fényképészetet. Története, fotótörténete volt a helynek!

– Angelo – és magyar?

– Magyar, az olaszos név ellenére. Angelo Funk Pál. Itt volt fényképész Budapesten, de 1945 előtt volt műterme Párizsban is. A fotográfia minden műfajában mutatott valami újat a világnak. Egyik tanulója – nekem szintén mesterem volt – mesélt diákkoromban arról, hogyan készültek Angelo izgalmas, nonfiguratív képei.

– Tudom, hogy érdeklődsz a régi fotók iránt. Ezt az érdeklődést akkoriban szerezted?

– A kezdetektől érdekelték a régi képek. Amikor elkezdtem a fényképészetet tanulni, nagyon sok minden nyílt meg előttem. Például a gazdag a magyar nyelvű fényképészeti szakirodalom, miközben mindenki azt mondta körülöttem, milyen szegényes. Pedig bőséges volt, és bárki hozzáférhetett volna, ha elmegy egy könyvtárba, annak ellenére, hogy akkor még nem léteztek olyan adatbázisok, mint ma. Diákkoromban el is kezd-

tem összeállítani a magyar nyelvű fotós szakirodalom jegyzékét, egy bibliográfiát, azért, hogy ne mondhasa senki: kevés a magyar nyelvű szakkönyv.

– Tehát ez a fajta rendszerező munka már akkor kezdődött...

– Igen, és ott, akkor nagyon sokat segített nekem...

– Ez nem afféle pillanatnyi ötlet volt, hiszen azóta is, évről évre szisztematikusan összegyűjtöd, rendszerezed, kiadod a... Mit is?

– Hát sok mindent. Először a szakirodalmi bibliográfia születt meg, hosszú ideig csak kéziratban használtam, nem tudtam kiadni, de sokat segített a munkámban. A nyolcvanas évek elején jelent meg először. Egy másik adatbázisba a kortárs magyar fotográfia szereplői kerültek be. Megjelent *Ki kicsoda a magyar fotográfiában* címmel, ennek is több aktualizált változata látott azóta napvilágot. Később követték a *Magyar fotográfiai évkönyvek*. Ezekben igyekeztem összefoglalni január 1-jétől december 31-éig minden magyarországi kiállítást, fotográfiai eseményt, s minél több cikket, kiadványt összegyűjteni. Ha valaki a végére lapoz, s megnézi a névjegyzéket, az érzékeli, hogy ki mindenki aktív szereplője a kortárs fotográfiának.

– Ebben ugye te nem tétél különbséget az amatőr és az ún. hivatalos között...?

– Sohasem. Megbizonyosodtam arról, hogy nincs különbség ember és ember, alkotó és alkotó között, semmilyen tekintetben, ezen a művészeti területen pedig különösen nem. Iskolai végzettség tekintetében sem, mert csak jóval később, a nyolcvanas évek közepén indult Magyarországon felsőfokú fotós képzés. Vagyis nem lehetett továbbtanulni ilyen szakon, ebből az is következik, hogy minden hazai fotográfus pont ugyanarról az alapról indult, pont ugyanannyi tudást szerezhettek iskolában – az más kérdés, hogy mennyit tanult, mennyit szerzett hozzá autodidakta módon. De éppen ebben a szóban van benne, hogy mindenki egyforma. S akármilyen sikerre van ítélve, autodidakta módon kénytelen magát képezni, másként nem megy, nem ment.

– Véleményem szerint azért van, aki joggal nevezi magát fotóművésznek.

– Ezt mindenki megteheti.

– Na, ebben nem értünk egyet, de ez most nem a megfelelő alkalom, hogy azonos platformra jussunk...

– Én csak azt akarom érzékeltetni, hogy kizárólag az érdekek miatt osztódott ketté a magyar fotós társadalom, méghozzá gazdasági és nem a művészeti érdekek mentén. Ennyi a történet.

– Ebben egyetérthetünk. Harcolsz-e még ez ellen, emiatt, úgy, mint néhány éve?

– Igen, változatlanul, csak a módszereim változtak. Tanultam, nagyon sokat tanultam, mi lehetne hatásosabb. Például hatásos az, ha folyamatosan végzik a szakmai, társadalmi szervezetek a munkájukat, folyamatosan mutatják föl értékeiket, s ezeknek az értékeknek az összessége fogja előbb vagy utóbb átalakítani mindazoknak a szemléletmódját, akik most mesterségesen kettéválasztanak egy művészeti területet. Hogy egyszer majd hagyják, beszéljenek az alkotások. Hogy a végzett munka alapján ítéljenek meg embereket, s ne a mögöttük álló társadalmi - szakmai szervezetek neve vagy egyszerűen a tekintélyelv alapján. Mert most még ez történik.

– Vannak-e szerinted átjárások a szervezetek között?

– Folyamatosan voltak és vannak kapcsolataink más szakmai, társadalmi szervezetek tagjaival, de nem mindenkivel. Az egyes tagokkal nincs gondunk, mindig csak a nagyon tu-

datos és mesterséges elkülönítéssel van, amelynek révén manipulálják a társadalmat a fotó-kulturális értékek tekintetében. És ez a manipuláció még mindig a gazdasági érdekek miatt, egy szűk csoporthoz kötődik. Ez egyfajta társadalmi igazságtalanság, ez diszkrimináció. Remélem, mielőbb megszűnik. 1989 óta azon van az egész társadalom, hogy ne legyenek, se az állam által, se mások által kivételes helyzetbe hozott civil szervezetek, mindenki ugyanazzal az esélyekkel rendelkezzen a kulturális piacon. Ehhez nézetem szerint a minisztériumokban is egészen más módon kellene a kulturális örökség létrehozóit megítélni. S eszerint átalakítani az irányító és döntéshozó szervezeteket.

– Tudjuk, hogy a nagy támogatóknál, pl. az NKA-nál a művészeti kollégiumok is élesen megkülönböztetik az amatőr alkotókat. Érződik-e ott változás a fotóművészet támogatása terén?

– Mindig is kapott valamit a szövetség. Vagyis azt nem lehet mondani, hogy nem. Az a baj, hogy amit a fotóművészet támogatására szán a társadalom, abból az összegből nagyon keveset juttatnak mindazoknak, akik Magyarországon a fotó-kulturális rendezvényeket valójában létrehozzák. Az általuk kitermelt kulturális értékek mennyisége és minősége sokkal több és nagyobb, mint amennyi pénzt szétosztanak nekik.

– Térjünk vissza egy kicsit, nézzük Győri Lajost, az embert, aki fülhallgatóval a fején, egy utazása óta kínai zenét hallgat. Bár mostanában már nem. Meguntad?

– Nem untam meg, eltörött a fejhallgatóm. A kocsiban és otthon is ezt hallgatom. Itt bent az intézetben csak azért nem, mert nem akarok másokat zavarni vele.

– Mitől olyan izgalmas számodra ez a zene?

– Minden zeneszámban az érzelmek gazdagságát, végletes kifejezését érzékelem, a halk és lágy, kellemes hajlításoktól a vad sikolyokig, olykor másodperceken belüliek a gyors váltások, máskor lassúak az átmenetek a dallamok között.

– Mások épp ezt viselik el nehezen ebben a zenében...

– Nekem ez a jó, hogy minden megtalálható benne, és nem egy vízszintes vonal mentén összegződik sokféle élmény...

– De vannak, akik nem egyszerre szeretik enni a különféle ízeket, nem úgy, mint a kínai gasztronómiában, hogy egyszerre az édeset, a savanyút, a csípőst, a sóst – hanem külön-külön. Ezek szerint te az ízeket is kevered?

– Az életben az események, a dolgok szétválasztódnak. Az ízek is szétválasztódnának, de én mindent csípős paprikával eszem, a borsófőzeléket is.

– De hát az az íz mindent elnyom...

– Te még nem ettél igazán jó csípős paprikákat... Annyiféle van...

– Na, ne, én még a csokoládét is szeretem csípős paprikával! De úgy gondolom, mégis annak van igaza, aki azt mondja, hogy egy ilyen erős íz elnyomja a többit... Lépünk tovább. Milyen ember vagy? Nagyon keveset tudunk rólad, noha tíz éve élünk itt egymás mellett... Szerintem sokan még azt sem tudják, hogy két gyereked van.

– Biztosan láttatok, a lányom volt már bent... Azt hittem, találkoztatok már. Egyébként sokat dolgozom, korán kelek.

– A portás bácsi szerint hajnalos vagy... De kicsit furcsa viszonyod van a kollégákkal. Egyfelől közösségi ember vagy, a másfelől alig nyitódsz... Mintha titokzatosnak mutatnád magad... Van egy fura élményem, egy furcsa pecsét – „hírszerző”, ez áll a bélyegződön. Mit jelent ez? Amikor egyszer, úgy öt éve megláttam egy számlán, bevallom, azt gondoltam, hogy magánnyomozó vagy...

– Nem vagyok titokzatos, csak annyira, mint mások. A vállalkozásom nevében tényleg benne van ez a szó. 1995-ben ala-

pítottam egy kft-t, Fotóügynökség és Hírszerző Kft. néven.

– No de mit jelent ez?

– Ha zenével foglalkoznék, az lenne rajta, zeneszerző. De én hírszerző vagyok, újságíró, aki abból él, hogy összeszedi az információkat, összegyűjti őket, rendszerezi és utána továbbítja, közlésezi azokat. A fotóügynökség pedig a képek adásvételére utal.

– Nem gondolod, hogy ez is olyan furcsa, titokzatos?

– Nem, azt gondolom, figyelemfelkeltő. Egyszer elolvassák, megjegyzik, és utána azt mondják, ja, te vagy az a „hírszerző”...

– Azért én sokáig gondolkodtam rajta, vajon hogy csinálod; itt vagy hajnalban, aztán elrohansz, és késő estig nyomozol...

– Voltaképpen nyomozok – régi fotográfusok után. Nagyon sokféle módszerrel, és meg is találok a családokat, rokonokat, leszármazottakat... és megveszek minden régi fényképet. Tehát ilyen értelemben nyomozok.

– Álmod, vágyak? Tudom, valahol Tolnában szépül egy régi ház, ahol majd táborokat szervezel meg kiállítótermet alakítasz ki... Van más vágyad is?

– Hogy idehaza is úgy működjön minden a művészeti területeken, ahogy kellene; hogy az alkotások révén, alapján ítéljék meg az embereket s ne más külsőségek alapján. Ha nálunk is úgy működne a művészeti területek finanszírozása, mint mindenütt a világban... Ez mondjuk egy igazi álmom, nem tudom, mikor lesz realitás.

– Egyéni álmom?

– Az is van, sok...

– Egyet mondj!

– Délután egy jó hideg Pilsner sör.

– Ez igazán könnyen teljesíthető, de valami távolabbi, elérhetlenebb?

– Kettő sör...

– Nem úszod meg, hogy komolyan válaszolj...

– Nem szeretek beszélni egy álomról, míg nem valósul meg, vagy nem kezdett el megvalósulni... Mert addig tényleg csak álmom...

– Ennyire reális vagy?

– Azt gondolom, hogy csak magára számíthat az ember. Amit ő maga megcsinál, az megvalósul. Tehát egy álmom is akkor valósulhat meg, ha ő maga megtette érte a legtöbbet... Mert különben csak a szó marad. Ha van olyan, amiről jó álmodozni, de már elkezdek tenni érte, akkor a valóság talaján állok...

– Milyennek látod Győri Lajost húsz év múlva?

– Még több fénykép birtokosa lesz.

– Fontos számodra, hogy „birtokos” legyél?

– Nem, meg tudok válni a képektől, inkább csak arra akarom utalni, hogy még több megszületett fényképet őrzök majd, hogy végül egyszer közhasznúvá váljanak. De meg tudok tőlük válni, nem birtokolni akarom őket, hanem inkább jó helyen tudni, megmenteni – miközben élvezem a hasznát is egyébként. Álszent dolog volna elhallgatni, hiszen az én egzisztenciám a fotográfiára épül. Sokféle vonatkozásban. Én voltam az első Magyarországon, aki vállalkozóként fotó-műkereskedéssel foglalkozott.

– Van ennek piaca?

– Igen. Diákként rettentő sok cikket találtam erről, sokszor külföldi folyóiratokban, amelyeket nem is tudtam olvasni, de láttam, hogy régi fotókról szólnak, árak vannak benne, különböző árverező házak listái. Én is vásárolni kezdtem a régi fény-

KÖZMŰVELŐDÉSI STRATÉGIA

képeket. Lassan rájöttem az évek, évtizedek során, hogy hol vannak a lelőhelyek. És engem is sokan megismertek, régiségkereskedők, bizományi áruházak cladói, antikváriusok, régiségpiacok állandó szereplői. Ők lettek a brókereim, felhajtják, aztán pedig szállítják nekem a képeket.

– *Ha én most képeket akarnék venni, hova kellene mennem?*

– Hozzám.

– *No, de azon túl...*

– *Vannak galériák, itt a Fő utcában is. Ma már minden régiségbolt foglalkozik ezzel, antikváriumok is. Régebben ez nem volt érték. Én tényleg azért vásárolhattam nagyon kevés pénzért a hetvenes évek végén és a nyolcvanas években gyűjteményeket, mert még a fotós családok sem becsülték sokra hozzátartozójuk munkáját. Szabadulni akartak a képektől. Sokan ki is dobták a szeméthe – nos ezek a nagy veszteségek a magyar fotográfia története számára. Én viszont tudtam, hogy lesz értéke a képeknek, de ezt sosem titkoztam. Számos cikket írtam a különféle lapokban a fotográfiagyűjtés értékéről, kincsképző jellegeről. Hogy mások is ráérezzenek. Ma már sokan gyűjtenek fotókat, különféle szempontok alapján.*

– *Ezek családi fotók vagy városképek?*

– *Vegyesek. Minden kép értékes, csak még nem tudjuk, kinek. De éppen ez az izgalmas benne. Megtalálni azt, akinek fontossá válik egy korábban megszületett, majd megőrzött fénykép.*

– *Szóval, húsz év múlva jó esetben még több fotó között fogsz űlni. Mi csinálsz majd akkor?*

– *Szerintem képeket nézegetek. Amikor nem dolgozom, akkor is képeket nézegetek. Azért találtam ki az Utazás a világ körül-t. Űlök egy karosszékben, és hatvan-hetven országot bejárok, anélkül, hogy utaznék a világban...*

– *Apropó utazás?*

– *A világ körül? Na ez egy jó álmom! Szeretném, ha az Utazás a világ körül c. pályázatunknak egyszer az lenne a fődíja, hogy az első ötven embert valóban föld körüli utazásra viszi a rendező intézmény: az Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus. Ez egy igazi álmom! De megvalósítható, és előbb-utóbb találunk egy olyan partnert, aki látni fogja ebben a fantáziát, gazdasági okból.*

– *Most a kreatív iparra gondolsz, vagy arra, hogy ez csak egy utazási irodának nagy üzlet?*

– *Hiszem, hogy több utazási irodának együtt nagy üzlet... Merthogy utána, Isten tudja, mennyi képből gazdálkodhatnának, és sokkal jobban el tudnák adni az útjaikat, ha nem olyan képek lennének a prospektusokban, mint amilyenek vannak.*

– *Ha pillanatképek készülne az életedről, azokról a pillanatokról, amelyekről ennyi idő távlatából is tudod, hogy fontosak voltak, mit emelnél ki?*

– *Például azt, amikor az énektanárom a gimnáziumban – egy vidéki, konzervatív gimnáziumban, ahol én voltam a fekete bárány – egyszer csak bejött az órára, és azt mondta: „Gyerekek, van közöttetek valaki, aki Gyulán, az Erkel Diák Ünnepeken a fotóival első díjat nyert.” Engem ugyan nem vittek el a rendezvényre az iskola autóbusszával, de ez volt az a pillanat, amikor azt éreztem, hogy nekem nem itt, nem ebben a gimnáziumban kell ücsörögnöm, hanem fényképezni kellene, még többet, még jobban. Ez volt a fontos számomra.*

– *A második az a pillanat, amelyben összehozott a sors Bence Pállal, ő volt a Fotó c. újság főszerkesztője, akihez diákként mentem el egyszer, a fotóimat vittem bírálatra. Beszélgettünk,*

– *neki köszönhetem, hogy utána odakerültem az újsághoz, hogy megismertem a fotó-kulturális közélet számos szereplőjét. Ekkor teljesedett be számomra az a sok lehetőség, ami ezen a kulturális területen létezik, de átfogóan nem nagyon élt velük senki sem. És nagyjából ott tűztem ki azokat a célokat is, amelyek meghatározták későbbi és mai munkámat.*

Tóth Zsuzsanna

Bessenyei György- és Wlassics Gyula-díjasok

2007. augusztus 20.

Bessenyei György-díjat adományozott Hiller István oktatási és kulturális miniszter:

Dr. Ablonczy Lászlónénak, a Nógrád Megyei Pedagógiai, Közművelődési Szakmai Szolgáltató Intézet népművelőnek,

Dr. Aradi Zsoltnénak, a XIII. kerületi Polgármesteri Hivatal közművelődési referens, főtanácsosnak,

F. Tóth Máriának, az Oktatási és Kulturális Minisztérium vezető főtanácsosának.

Gyulai Lajosnak, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közművelődési és Idegenforgalmi Intézet népművelőjének, igazgatóhelyettesének (a kiténtetést a felesége veszi át),

Sivadó Sándornak, a Szabolcs-Szatmár Megyei Önkormányzat Pedagógiai Közművelődési és Képzési Intézet népművelő igazgatóhelyettesének,

Skrabut Évának, a Gönczi Ferenc Általános Művelődési Központ és Közép-Európai Kulturális Intézet népművelőjének.

Wlassics Gyula-díjat adományozott:

Bajó Éva Kovács Attilánénak, a Vas Megyei Művelődés és Ifjúsági Központ művelődés-szervezőjének,

Bálint Mártának, a makói Kulturális Közművelődési Kht. ügyvezető igazgatójának,

Bereczkiné Szendrey Évának, a Pilisborosjenőért Alapítvány könyvtáros kulturális menedzserének,

Bérces Lászlónénak, a budapesti Karinthy Frigyes ÁMK közművelődési igazgatóhelyettesének,

Csóka Editnek, a miskolci Ifjúság- és Szabadidőház kulturális menedzserének,

Gamus Árpádnak, a pécsi Galéria és Vizuális Műhely igazgatójának,

Deményi György Péternek, a debreceni Déry Múzeum közművelődési igazgatóhelyettesének,

Gombos Andrásnak, a TEMI Szeged Táncegyüttes művészeti vezetőjének,

Győri Lajosnak, a budapesti Magyar Művelődési Intézet szakreferensének,

Dr. Egyed Ferdinándnak, az Észak-Kelet Pro-Coop Kereskedelmi ZRT. régió igazgatójának,

Hídvégi Juliannának, a dobozi Kulich Gyula Művelődési Ház népművelő igazgatójának,

Kékedi Lászlónak, a kisgyőri Polgármesteri Hivatal műszaki vezetőjének,

Kutszegi Istvánnak, a Vas Megyei Önkormányzat Közművelődési Csoport vezetőjének,

Dr. Lutter Imrének, a Magyar Versmondók Egyesületének kreatív alelnökének,

Molnár Lászlónénak, a Fészek Művészklub Galéria alapítójának, művészettörténésznek,

Pálfalvi Andrásnak, a Fejér Megyei Művelődési Központ igazgatójának,
 Pillich Lászlónak, a kolozsvári Heltai Gáspár Könyvtári Alapítvány igazgatójának (betegsége miatt Dr. Tánzos Vilmos egyetemi tanár veszi át),

Suhaj Csilla Tündének, a jászberényi Déryné Művelődési Központ igazgatóhelyettesének,
 Takács Péternek, a lencsési Községi Ház intézmény vezetőjének,
 Varga Gézánének, a Győrvári Faluház Baráti Kör elnökének.

PODMANICZKY-DÍJ A MALOM HELYREÁLLÍTÁSÁÉRT

Csizmadia Zoltán

Podmaniczky-díjat kapott a tatai Város- és faluvédők országos találkozóján Csizmadia Zoltán a nemeshányi vízimalom helyreállításáért. A díjra Miklósi Sikes Csaba sümegi múzeumigazgató terjesztette fel a kitüntetettet. A díj az egész családot illeti meg, ugyanis a beruházás és az üzemeltetés egyaránt családi vállalkozásban folyik.

A malmot 1907-ben építették Csizmadia Zoltán ükszülei. A dédszülölk működtették, ám a nagyszüölök életében államosították. Az apa még játszott a malom udvarán gyermekkorában, így a mostani látogatóknak – túl a műszaki ismereteken – személyes élményekről is tud mesélni. Csizmadiái Zoltán, a fiú pedig a jelenlegi fejlesztések motorja és koordinátora.

A család 1972-ben kapta vissza a malmot. Ám a felújítást csak 2002-ben kezdték meg. Járták az országot, hogy eredeti malomipari berendezéscetk szercezenek. Szerencsájükre Herenden találtak is. Szétszedték, elszállították és felállították Nemeshányban. Az épület külsejét rendbe tették, az ablakokat az eredeti szerint készítették el. A padlózat és a gerendák a régiek. Az öt

méter átmérőjű, alul csapott malomkerék egy helybeli mester, Vesztrőci Attila munkája. A kereket motor hajtja.

A malom 2003-ban fogadta első látogatóit. A terasz azt követően készült el. Teteje hódfarkú cserép, az asztalok és padok tölgyfából készültek. Később épült meg az állatsimogató, ahol őshonos magyar fajtákkal: szürkemarhával, rackajuhval, számmárral, kuvasszal és komondorral ismerkedhet a látogató. Főként a gyerekek örülnek az állatoknak.

A fejlesztés az istálló felújításával folytatódik. A szeptemberben kezdődő beruházáshoz a Leader program keretében nyertek támogatást. A malomhoz tartozó két hektár területen további állatokat kívánnak tartani. Azt tervezik, hogy meghosszabbítják a vizesárkot, halakat telepítenek bele, rá pedig fahídat építenek. Így a látogató egy teljes falusi portával ismerkedhet meg.

A malomépület az idén száz éves. Az évfordulót szeptemberben egy nagy rendezvénnel ünneplik meg.

Tisler Anna

